

УДК 349.378
DOI

**МІСЦЕВЕ ОСВІТНЄ ЗАМОВЛЕННЯ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ
КАДРОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
НА ПОСТКОНФЛІКТНИХ ТЕРИТОРІЯХ**

Шеремет О.С., Ілларіонов О.Ю.

**LOCAL EDUCATIONAL ORDER: STATEMENT
OF THE PROBLEM OF STAFFING OF LOCAL GOVERNMENTS
IN POST-CONFLICT TERRITORIES**

Sheremet O.S., Illarionov O.Yu.

В статті розглядається окремий напрям модернізації законодавства про вищу освіту шляхом імплементації в чинне законодавство України поняття місцевого замовлення у сфері вищої освіти (місцевого освітнього замовлення) поряд із державним та/або регіональним замовленням як засобу подолання кадрового дефіциту в місцевих громадах, які зазнають на себе негативні економічні наслідки депресивності територій та воєнних дій (окупації, деокупації). У зв'язку з цим пропонується три етапи законопроектної роботи з метою побудови гармонійної та взаємопов'язаної системи норм щодо державного, регіонального та місцевого замовлення у сфері вищої освіти.

Ключові слова: вища освіта, модернізація законодавства про освіту, місцеве замовлення у сфері вищої освіти, місцеве освітнє замовлення.

Постановка проблеми. Повномасштабне російське вторгнення лютого 2022 р. в рамках вже восьмирічної війни починаючи з 2014 р. спричинило масштабні руйнування економічної системи, системи управління та освітньої інфраструктури (наукові установи, заклади вищої, фахової передвищої, професійної, професійно-технічної чи загальної середньої та дошкільної освіти). Такі події мали місце у значно меншому масштабі ще в 2014 р. – окупації території Автономної Республіки Крим та окремих районів Донецької та Луганської областей. Тоді агресія російської федерації мала наслідком масовий відтік населення з окупованих територій та територій, які постраждали від тимчасової окупації

та були звільнені в результаті проведення антитерористичної операції (операції об'єднаних сил – після 2018 р.), а також з тих територій, які знаходились до 24 лютого ц.р. біля «лінії розмежування» (а по факту – лінії фронту). Серед таких осіб, які мають статус внутрішньо переміщених, виділяється наскрізна група «трудові ресурси» – особи працездатного віку, тобто особи віком від 16 років, які не досягли встановленого ст. 26 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» пенсійного віку (абз. 13. ч. 1 ст. 1 Закону України від 05.07.2012 № 5067-VI «Про зайнятість населення» [1]).

Будучи під радянською окупацією СРСР (1921-1991 рр.) освітня інфраструктура України будувалася виходячи з потреб промислового, транспортного, будівельного та ін. галузей економіки, а також системи управління місцевого – муніципального (селища, селища міського типу, міста тощо), середнього – регіонального (області) та найвищого – державного (республіканського) рівнів. В цілому така ж структура, наприклад, на Донбасі, залишалася до 2014 р. із додаванням окремих елементів: закладів освіти (або їх структурних підрозділів) з нових освітніх напрямів: економіка, юриспруденція, державне управління тощо. Тобто тих спеціальностей, які є найбільш затребуваними органами місцевого самоврядування, соціальними сервісами (місцевими органами соціального та пенсійного забезпечення тощо), комунальними підприємствами (поряд із освітніми, технічними та професійно-технічними спеціальностями), і які (спеціальності) спрямовані на, перш за все, підтримання діяльності самих органів місцевого самоврядування як стрижня функціонування місцевого урядування територіальних громад. Але з 2014 р. – початку агресії РФ на вказаних територіях (до повномасштабного вторгнення 2022 р.) почали відбуватися процеси релокації (евакуації) освітніх закладів (переважно переміщені в інші області України за деякими виключеннями) та суттєвий відтік населення, перш за все, з вищою та передвищою фаховою освітою як біженців, внутрішньо переміщених осіб або тих, хто виїхав у пошуках нових місць роботи з більш сприятливими умовами життя та праці. З лютого відповідні процеси набули катастрофічних масштабів: трудові ресурси не просто евакуювалися в інші регіони України (разом з підприємствами та освітніми закладами або без таких), а й виїхали за кордон. На думку Ю. Гречки – керівниці проекту «Допомога українським біженцям з працевлаштуванням», кількість біженців, які не

повернуться в Україну – не менше 30% [2]. А скільки внутрішніх біженців не повернуться на території довоєнного проживання? А отже, місцеві громади на прифронтових та деокупованих територіях втратять значні обсяги трудових ресурсів навіть якщо в Україні встановиться стійкий мир. Як заповнити таку прогалину? Автори цієї статті обґрунтовано вважають, що ключову роль у відновленні трудових ресурсів має зіграти, перш за все, вища та фахова передвища освіта для відновлення функціональних здатностей органів місцевого самоврядування (громад), соціального сервісу, комунальних підприємств тощо. Окремо наголосимо, що важним завданням на постконфліктних (в т.ч. деокупованих) територіях є відновлення освітньої інфраструктури, створення умов для повернення людей, які здобули відповідну освіту та їх подальше працевлаштування, особливо це стосується молоді (молодих спеціалістів) [3]. Саме модернізація законодавства про вищу освіту та введення в правове поле поняття регіонального замовлення у сфері вищої освіти («регіонального освітнього замовлення») надає підстав вважати, що реформа піде далі та «спуститься» на найнижчий рівень – місцевий рівень із одночасним різноступеневим впровадженням поняття «місцевого освітнього замовлення» у чинне законодавство України як засобу підвищення спроможностей громад, їх компетентності та забезпечення фахового кадрового наповнення (носіями, передусім, вищої освіти) для вирішення нестандартних завдань відновлення територій, на яких відбувалися (або відбуваються) воєнні дії.

Стан дослідження. Особливості освітнього замовлення як категорії в праві розглядалися в роботах Б.В. Деревянка [4], Є.Ю. Савчук [5], Р.В. Шаповала [6] та ін. Місцеве (муніципальне) освітнє замовлення також розглядалося в контексті системи муніципального управління розвитком освіти [7]. Од-

нак практика замовлення освітніх послуг на муніципальному рівні вимагає переходу від координації такої діяльності на рівні домовленостей між органами місцевого самоврядування та навчальними закладами, до встановлення правового підґрунтя такого напряму діяльності громад щодо кадрового забезпечення свого функціонування шляхом вдосконалення чинного законодавства про вищу освіту. Саме тому **метою дослідження** в даній статті є виявлення напряму модернізації законодавства про вищу освіту щодо легального встановлення можливості формування та реалізації місцевого замовлення у сфері вищої освіти (місцевого освітнього замовлення) поряд із державним та/або регіональним замовленням.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 1 Закону України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту» вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих у закладі вищої освіти (науковій установі) у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти [8]. Чинне законодавство про вищу освіту містить лише поняття **регіонального замовлення у сфері вищої освіти**. **Державне замовлення у сфері вищої освіти** згадується лише у ст. 72 вказаного Закону від 01.07.2014 № 1556-VII.

Регіональне замовлення у сфері вищої освіти – засіб задоволення потреб економіки держави, регіону та суспільства у кваліфікованих кадрах, забезпечення конституційного права громадян на вищу освіту шляхом укладання регіональним замовником (Радою міністрів Автономної Республіки Крим, обласною, Київською, Севастопольською міськими державними адміністраціями) із закладом

вищої освіти регіонального контракту на підготовку фахівців з вищою освітою (абз. 18-2 п. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту»). При цьому це визначення надане у ст. 1 «Основні терміни та їх визначення», а вказаний абзац, який містить визначення, доданий Законом України від 18.12.2019 № 392-IX «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти» [9]. При цьому термін «регіональне замовлення у сфері вищої освіти» зовсім не імплементований у базовий Закон про вищу освіту. Ситуацію має виправити проект Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр. № 5467 від 05.05.2021), який 07.09.2021 прийнятий Верховною Радою України за основу та очікує на подальший розгляд у 2022 р. (проект включений до порядку денного) [10]. В цьому проекті дещо виправляється зазначений недолік щодо відсутності розвитку положень щодо регіонального замовлення в «тілі» базового Закону про вищу освіту та розвиваються відповідні питання правового забезпечення цього питання. Отже, законодавцем буде створена модель регулювання, яка визначатиметься у загальному вигляді базовим Законом про вищу освіту (наявність базового визначення) та спеціальним законодавством: Законом «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» та актами Кабінету Міністрів України (наприклад, Методичні рекомендації щодо

формування та розміщення регіонального замовлення на підготовку фахівців та робітничих кадрів, схвалені розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 994-р та суттєво оновлені відповідними розпорядженнями від 13.06.2018 № 413-р, від 10.06.2020 № 656-р, від 29.04.2022 № 329-р.), Міністерства освіти і науки України тощо.

Цікавим є те, що в проєкті Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр. № 5467 від 05.05.2021) базові визначення державного та регіонального замовлення у сфері вищої освіти об'єднані в одне. Логіку законодавця слід сприймати, мабуть, таким чином, що в процесі формування та виконання державного та/або регіонального замовлення витрачаються саме державні кошти (кошти Державного бюджету України), а не кошти місцевих бюджетів як основи формування та виконання місцевого замовлення у сфері вищої освіти. Але у ст. 1 проєкту зазначається, що «державне та/або регіональне замовлення здійснюється в межах видатків державного та відповідних **місцевих бюджетів**, які передбачаються на оплату послуг з підготовки здобувачів вищої, фахової передвищої, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, післядипломної освіти на умовах державного та/або регіонального замовлення у відповідних закладах освіти». Відповідно до абз. 34 п. 1 ст. 1 Бюджетного кодексу України місцеві бюджети – бюджет Автономної Республіки Крим, обласні, районні бюджети та **бюджети місцевого самоврядування**. Однак абз. 2 п. 1 ст. 1 зазначеного Кодексу містить більш вужче по-

няття **бюджетів місцевого самоврядування** – бюджети сільських, селищних, міських територіальних громад, а також бюджети районів у містах (у разі утворення районних у місті рад) [11], яке можна використати при формулюванні визначення саме місцевого замовлення у сфері вищої освіти.

Як зазначалося, поняття **державного замовлення у сфері вищої освіти** розкривається опосередковано в ст. 72 Закону України від 01.07.2014 № 1556-VII «Про вищу освіту». Так, у вказаній статті визначаються: 1) показники державного замовлення на підготовку фахівців з вищою освітою, які формуються за рівнями вищої освіти та спеціальностями з урахуванням середньострокового прогнозу потреби у фахівцях на ринку праці центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері економічного розвитку і торгівлі, у порядку, встановленому законом, за участю закладів вищої освіти, Національного агентства із забезпечення якості вищої освіти, роботодавців та їх об'єднань; 2) загальний обсяг державного замовлення для підготовки фахівців ступенів молодшого бакалавра, бакалавра (магістра медичного, фармацевтичного та ветеринарного спрямувань) на поточний рік; 3) загальний обсяг державного замовлення на підготовку фахівців ступеня магістра на поточний рік; 4) загальний обсяг державного замовлення на підготовку фахівців ступеня доктора філософії на поточний рік; 5) привілеї у отриманні державного замовлення для закладу вищої освіти, що має статус дослідницького; 6) принципи розміщення державного замовлення; 7) особливості розміщення державного замовлення на певних фахівців; 8) особливості розміщення державного замовлення державними замовниками без проведення конкурсу; 9) особливості розміщення державного замовлення за спеціальностями, за якими проводиться конкурс творчих

та/або фізичних здібностей; 10) порядок оприлюднення інформації про обсяги розміщеного державного замовлення в розрізі закладів вищої освіти, спеціальностей і рівнів вищої освіти, крім державного замовлення, що розміщено у вищих військових навчальних закладах, закладах вищої освіти із специфічними умовами навчання, військових навчальних підрозділах закладів вищої освіти; 11) обсяги фінансування за рахунок видатків Державного бюджету України підготовки фахівців з вищою освітою за спеціальностями відповідних ступенів вищої освіти в залежності від кількості населення тощо. Ситуація з відсутністю базового визначення у ст. 1 Закону про вищу освіту частуово виправиться з прийняттям проекту Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр. № 5467 від 05.05.2021), але при цьому і без впровадження поняття місцевого освітнього замовлення (місцевого замовлення у сфері вищої освіти) положення базового Закону про освіту та вказаного проекту потребують додаткової гармонізації.

Авторами пропонується наступний підхід до вирішення цієї ситуації. На **першому етапі** слід абз. 18-2 п. 1 ст. 1 Закону України «Про вищу освіту» (містить визначення регіонального замовлення у сфері вищої освіти) викласти у редакції, ідентичній до проекту Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту» (реєстр. № 5467 від 05.05.2021), тоб-

то ввести визначення саме «державного та/або регіонального замовлення у сфері вищої освіти». Також необхідним є ревізія положень ст. 72 Закону України «Про вищу освіту» в частині зміни назви й змісту із доданням елементу «регіональне замовлення». Стаття матиме в такому разі назву «Стаття 72. Формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення». Чинний Закон України «Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів» від 20.11.2012 № 5499-VI вже втратив свою актуальність [12].

На **другому етапі** проаналізувавши всі аспекти ініціатив місцевих громад щодо вирішення питань замовлення підготовки фахівців за кошти саме бюджетів місцевого самоврядування на підставі укладених відповідних меморандумів як з вищими навчальними закладами, які знаходяться у відповідному населеному пункті, так і внутрішньо переміщених закладів вищої освіти з цих територій, або з будь-якими іншими закладами, які мають відповідні фахові напрями підготовки. В цьому контексті можна запропонувати внести доповнення до Закону України «Про вищу освіту» – додати **абз. 18-3 п. 1 ст. 1** із визначенням місцевого замовлення у сфері вищої освіти, яке може виглядати наступним чином: **«місцеве замовлення у сфері вищої освіти – засіб задоволення потреб економіки сільських, селищних, міських територіальних громад, а також районів у містах (у разі утворення районних у місті рад), забезпечення конституційного права громадян на вищу освіту шляхом укладання місцевим замовником (відповідним виконавчим органом місцевого самоврядування) із закладом вищої освіти місцевого контракту на підготовку фахівців з вищою освітою»**. Наявність такого визначення запустить процес визначення територіальними громадами



потреб у фахівцях, визначення вищих навчальних закладів, здатних задовільнити такі потреби, перелік необхідних кадрів (спеціальностей) у «пілотному» режимі. Паралельно фахівцями, наприклад, Міністерства науки і освіти України може здійснюватися методично-просвітницька робота серед відповідальних представників громад щодо нових можливостей та моніторинг ситуації й узагальнення практики впровадження місцевого замовлення у сфері вищої освіти (місцевого освітнього замовлення). Така практика слугуватиме напрацюванню концепції щодо формування норм статті 72-1 з назвою «Формування та розміщення місцевого замовлення», де мають бути викладені базові параметри та особливості місцевого замовлення у сфері вищої освіти. Внесення на розгляд Верховної Ради України та прийняття в цілому такого проєкту Закону України означатиме завершення другого етапу.

Третій етап впровадження місцевого замовлення у сфері вищої освіти (місцевого освітнього замовлення) в чинне законодавство має на меті комплексне врегулювання цього питання в спеціальному законодавстві шляхом розширення предмету на той час вже Закону України «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту», який 1) буде мати змінену назву «Про формування та розміщення **державного, регіонального та/або місцевого замовлення** на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту», 2) у ст. 1 Закону міститиметься положення щодо визначення місцевого замов-

лення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту, місцевого замовника, місцевого контракту на підготовку, 3) за текстом Закону будуть відповідні положення щодо формування місцевого замовлення (ст. 3-1, наприклад), розміщення місцевого замовлення (ст. 4-1) тощо. У подальшому не виключена можливість імплементації і положень Закону «Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту», і висловлених авторами пропозицій у нову редакцію Закону України «Про вищу освіту», яка вже набуває актуальності.

Важливо також додати, що передумовою оволодіння фаховими навичками у період здобуття вищої освіти є практика. Відповідно до ч. 1 ст. 51 Закону про вищу освіту практична підготовка осіб, які навчаються у закладах вищої освіти, здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними закладами вищої освіти договорами або у його структурних підрозділах, що забезпечують практичну підготовку. Звісно, логічним і бажаним у зв'язку набуванням необхідних компетентностей здобувачем вищої освіти за місцевим освітнім замовленням є проходження такої практики у безпосереднього замовника – органу місцевого самоврядування (органу об'єднаної територіальної громади), з урахуванням всіх питань безпеки проходження такої практики, якщо замовник знаходиться або у зоні воєнних дій, або на території, що знаходиться у близькості до такої зони. При цьому з урахуванням

прогресу в сфері телекомунікацій таке стажування може відбуватися дистанційно.

Висновок. Законодавство про вищу освіту має потенціал для модернізації в контексті вирішення гострої соціально-економічної проблеми громад – відтік кваліфікованих кадрів, що ставить під загрозу функціональну спроможність органів місцевого самоврядування. Запропоновані три етапи впровадження місцевого замовлення у сфері вищої освіти (місцевого освітнього замовлення) здатні вирішити поставлену проблему, або послабити негативний вплив відповідних явищ.

Результати даного дослідження можуть бути застосовані в інших проблемних регіонах України: в окремих районах Донецької, Луганської, Харківської, Херсонської та Запорізької областей, які межують з лінією розмежування (воєнних дій), які підконтрольні органам влади України, а також щодо деокупованих територій України Київської, Житомирської, Чернігівської, Сумської, Миколаївської областей, тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, а також для територій, які є за своїм економічним станом депресивними та потерпають від відтоку населення та кваліфікованих кадрів.

Література:

1. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013. – № 24. – Ст. 243.
2. Третина українців не повернеться в Україну // Інформаційно-аналітичне видання TIMES.ZT. – 30.06.2022. URL: <https://times.zt.ua/tretyna-ukraintsiv-ne-povernetsia-v-ukrainu/> (дата звернення: 10.07.2022).
3. Hudima T., Ustymenko V., Dzhabrailov R., Oliukha V., Illarionov O. Labour Market and Educational Services Trends in Post-Conflict Territories of Ukraine // European Journal of Sustainable Development. – 2021. – Vol. 10. – Iss. 3. – P. 262-272. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2021.v10n3p262>
4. Деревянко Б.В. Правове регулювання господарської діяльності навчальних закладів: дис. ... докт. юрид. наук: 12.00.04. – Донецький юрид. ін-т МВС України. – Донецьк, 2014. – 504 с.
5. Савчук Є.Ю. Господарсько-правове регулювання надання освітніх послуг: дис. ... д-ра філософії з галузі знань 08 «Право» за спец. 081 «Право». – Донецький національний університет імені Василя Стуса. – Вінниця, 2021. – 217 с.
6. Шаповал Р.В. Адміністративно-правове регулювання освітньої діяльності в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. – Харк. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2011. – 36 с.
7. Маслікова І.В. Формування менеджменту методичної діяльності в системі муніципального управління розвитком освіти: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр.: 25.00.04. – Донецьк. держ. ун-т упр. – Донецьк, 2009. – 25 с.
8. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII // Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 37-38. – Ст. 2004.
9. Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення освітньої діяльності у сфері вищої освіти: Закон України від 18.12.2019 № 392-IX // Відомості Верховної Ради України. – 2020. – № 24. – Ст. 170.
10. Про формування та розміщення державного та/або регіонального замовлення на підготовку фахівців з вищою, фаховою передвищою освітою, наукових, науково-педагогічних кадрів, кваліфікованих робітників та слухачів підготовчих відділень закладів вищої освіти, на післядипломну освіту: проект Закону України реєстр. № 5467 від 05.05.2021 // Офіційний веб-портал Верховної Ради України. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5467&skl=10 (дата звернення: 10.07.2022).
11. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2010. № – 50. – Ст. 572.
12. Про формування та розміщення державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів: Закон України від 20.11.2012 № 5499-VI //



Відомості Верховної Ради України. – 2014. – № 1. – Ст. 6.

References:

1. Pro zainiatist naselennia: Zakon Ukrainy vid 05.07.2012 № 5067-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2013. – № 24. – St. 243.

2. Tretyna ukraintsiv ne povernetsia v Ukrainu // Informatsino-analitychne vydannia TIMES.ZT. – 30.06.2022. URL: <https://times.zt.ua/tretyna-ukraintsiv-ne-povernetsia-v-ukrainu/> (data zvernennia: 10.07.2022).

3. Hudima T., Ustymenko V., Dzhabrailov R., Oliukha V., Illarionov O. Labour Market and Educational Services Trends in Post-Conflict Territories of Ukraine // European Journal of Sustainable Development. – 2021. – Vol. 10. – Iss. 3. – P. 262-272. <https://doi.org/10.14207/ejsd.2021.v10n3p262>

4. Derevianko B.V. Pravove rehuliuвання hospodarskoi diialnosti navchalnykh zakladiv: dys. ... dokt. yuryd. nauk: 12.00.04. – Donetsk: yuryd. in-t MVS Ukrainy. – Donetsk, 2014. – 504 s.

5. Savchuk Ye.Iu. Hospodarsko-pravove rehuliuвання nadannia osvitynykh posluh: dys. ... d-ra filosofii z haluzi znan 08 «Pravo» za spets. 081 «Pravo». – Donetsk: natsionalnyi universytet imeni Vasylia Stusa. – Vinnytsia, 2021. – 217 s.

6. Shapoval R.V. Administratyvno-pravove rehuliuвання osvitynoi diialnosti v Ukraini: avtoref. dys. ... kand. yuryd. nauk: 12.00.07. – Khark. nats. un-t vnutr. sprav. Kharkiv, 2011. – 36 s.

7. Maslikova I.V. Formuvannia menedzhmentu metodychnoi diialnosti v systemi munitsypalnoho upravlinnia rozvytkom osvity: avtoref. dys. ... kand. nauk z derzh. upr.: 25.00.04. – Donetsk. derzh. un-t upr. – Donetsk, 2009. – 25 s.

8. Pro vyshchu osvitu: Zakon Ukrainy vid 01.07.2014 № 1556-VII // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2014. – № 37-38. – St. 2004.

9. Pro vnesennia zmin do deiakykh zakoniv Ukrainy shchodo vdoskonalennia osvitynoi diialnosti u sferi vyshchoi osvity: Zakon Ukrainy vid 18.12.2019 № 392-IX // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2020. – № 24. – St. 170.

10. Pro formuvannia ta rozmishchennia derzhavnogo ta/abo rehionalnoho zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv z vyshchoiu, fakhovoiu peredvyshchoiu osvitoiu, naukovykh, naukovo-

pedahohichnykh kadriv, kvalifikovanykh robitnykiv ta slukhachiv pidhotovchykh viddilen zakladiv vyshchoi osvity, na pisladyplomnu osvitu: projekt Zakonu Ukrainy reiestr. № 5467 vid 05.05.2021 // Ofitsiyni veb-portal Verkhovnoi Rady Ukrainy. – URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_2?id=&pf3516=5467&skl=10 (data zvernennia: 10.07.2022).

11. Biudzhetnyi kodeks Ukrainy vid 08.07.2010 № 2456-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2010. № – 50. – St. 572.

12. Pro formuvannia ta rozmishchennia derzhavnogo zamovlennia na pidhotovku fakhivtsiv, naukovykh, naukovo-pedahohichnykh ta robitnychykh kadriv, pidvyshchennia kvalifikatsii ta perepidhotovku kadriv: Zakon Ukrainy vid 20.11.2012 № 5499-VI // Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy. – 2014. – № 1. – St. 6.

Sheremet O.S., Illarionov O.Yu. Local educational order: statement of the problem of staffing of local governments in post-conflict territories. - Article.

The article considers a separate direction of modernization of the legislation on higher education by implementing into the current legislation of Ukraine the concept of local ordering in the field of higher education (local educational ordering) along with state and/or regional ordering as a means of overcoming the personnel shortage in local communities that are experiencing negative economic consequences of depressed areas and military actions (occupation, de-occupation). In this regard, three stages of legislative work are proposed with the aim of building a harmonious and interconnected system of norms regarding state, regional and local orders in the field of higher education. The first stage is proposed to be devoted to updating the provisions of the basic Law of Ukraine «On Higher Education» with the simultaneous harmonization of its provisions with draft laws of Ukraine, which are at the final stage of consideration by the Verkhovna Rada of Ukraine. At the second stage, it is proposed to pay attention to methodical and educational work among responsible representatives of communities regarding new opportunities and monitoring of the situation and generalization of the practice of implementing

local order in the field of higher education (local educational order). The third stage of the implementation of the local order in the field of higher education (local educational order) in the current legislation aims to comprehensively regulate this issue in special legislation (except for the provisions of the basic Law of Ukraine «On Higher Education»).

Keywords: *higher education, modernization of education legislation, local order in the field of higher education, local educational order.*

Авторська довідка:

Шеремет Олег Семенович, доктор юридичних наук, доцент, професор кафедри права, філософії та політології, ректор Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка, м. Чернігів, Україна. <https://orcid.org/0000-0002-9512-991X>

Ілларіонов Олександр Юрійович, старший науковий співробітник відділу господарсько-правових досліджень проблем економічної безпеки Державної установи «Інститут економіко-правових досліджень імені В.К. Макутова НАН України», м. Київ, Україна. <https://orcid.org/0000-0003-0985-3838>

Стаття надійшла до редакції 21 червня 2022 р.